

ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

Relationship between Organizational Culture and Quality of Learners in Schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1

กันยารัตน์ กลมกล่อม และ พรเทพ รุ่งแผน

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Email : meybemeaw@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษา 2) ศึกษาคุณภาพผู้เรียน และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับคุณภาพผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 127 แห่ง ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่ายด้วยวิธีการจับสลากจากกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 127 คน และครู จำนวน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) วัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ วัฒนธรรมองค์กรแบบสัมพันธ์เกื้อกูล รองลงมา คือ วัฒนธรรมองค์กรแบบมุ่งผลสำเร็จ และวัฒนธรรมองค์กรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัฒนธรรมองค์กรแบบปรับตัว 2) คุณภาพผู้เรียน อยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 2 รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 1 และมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 5 3) วัฒนธรรมองค์กรแบบสายการบังคับบัญชา มีความสัมพันธ์ทางบวก กับคุณภาพผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ และวัฒนธรรมแบบปรับตัว วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ และวัฒนธรรมแบบสัมพันธ์เกื้อกูล ไม่มีความสัมพันธ์ กับผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยรวม

คำสำคัญ : วัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษา, คุณภาพผู้เรียน

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the schools' organizational culture; 2) to study the quality of learners; and 3) to study the relationship between the organizational culture and the quality of learners. The samples were selected from 127 school administrators and 127 teachers from 127 schools under Phranakhon Si Ayutthaya Primary Educational Service Area Office 1 by simple random sampling via drawing method. The research instrument was 5-scale questionnaire with the reliability at .96. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The results indicated that: 1) the clan culture had the highest average of an organizational culture, followed by achievement culture, whereas the adaptability culture had the lowest average ; 2) the quality of learners was found to be in excellent level, of which the standard 2 had the highest average, followed by the standard 1, but the standard 5 had the lowest average ; and 3) the hierarchy culture and the quality of learners had low positive relationship, and the adaptability culture,

achievement culture and clan culture were shown to have no relationship with the overall results of quality assurance in education in term of the quality of learners.

Keywords : organizational culture, quality of learners

1. ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับสังคมว่า การดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและสามารถผลิตนักเรียนที่มีคุณภาพ หรือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด [1] ซึ่งการดำเนินงานประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนที่ต้องปฏิบัติงานตามภารกิจที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย ดังนั้นถ้าสถานศึกษามีวัฒนธรรมองค์การที่เหมาะสมจะสามารถสนับสนุนผลการดำเนินงานขององค์การได้ [2] สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานิตย์ เมธานุภาพ [3] พบว่า วัฒนธรรมองค์การในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ละคร เขียนชานาจ [4] พบว่า วัฒนธรรมองค์การกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วัฒนธรรมองค์การเป็นแนวทางที่ได้ยึดถือปฏิบัติกันใ้องค์การตามความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ที่บุคคลหรือสมาชิกในองค์การมีส่วนร่วม เป็นการกำหนดพฤติกรรมของบุคคลในองค์การ และมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษามีอิทธิพลโดยทำให้ครู นักเรียนและผู้บริหารสถานศึกษาเกิดแนวคิดความรู้สึก และแนวทางการปฏิบัติในสถานศึกษา วัฒนธรรมองค์การจะแตกต่างกันไปในแต่ละองค์การ ผู้วิจัยจึงทำการสังเคราะห์ประเภทของวัฒนธรรมองค์การที่สำคัญจากแนวคิดของ นาทยา เกตุสมบุญ [5]; ฌ็องท์ พันธ์ เชนรันทน์ [6] ; คาเมรอน และควิน (Cameron & Quinn) [7] และ ดาฟท์ (Daft) [8] ได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) วัฒนธรรมแบบสายการบังคับบัญชา (Hierarchy culture) 2) วัฒนธรรมแบบปรับตัว (Adaptability culture) 3) วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ (Achievement culture) และ 4) วัฒนธรรม

แบบสัมพันธ์เกื้อกูล หรือนักวิชาการบางท่านอาจใช้วัฒนธรรมแบบเครือญาติ (Clan culture)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1 ให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์การดังจะเห็นได้จากการกำหนดเป้าประสงค์ประการหนึ่งให้ “ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น มีทักษะที่เหมาะสมและมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์” ส่วนการประกันคุณภาพภายในนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ให้สถานศึกษาในสังกัดดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง แต่จากผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนเป็นด้านที่มีปัญหามากที่สุด [9]

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับคุณภาพผู้เรียนที่เป็น ผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เนื่องจากมีปัญหามากกว่าด้านอื่น ๆ เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากร ในการปรับปรุง หรือพัฒนาวัฒนธรรมองค์การที่บุคลากรมีส่วนร่วม เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียนเป็นข้อมูลสารสนเทศเพื่อการวางแผนพัฒนา ปรับปรุง ส่งเสริม การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีมาตรฐานที่ดีขึ้น และเตรียมพร้อมเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาคุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 188 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 127 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาแห่งละ 1 คน จำนวน 127 คน และครูวิชาการสถานศึกษาละ 1 แห่ง จำนวน 127 คน รวมทั้งสิ้น 254 คน

3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

3.2.1 วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) วัฒนธรรมองค์การแบบสายการบังคับบัญชา 2) วัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว 3) วัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จ และ 4) วัฒนธรรมองค์การแบบสัมพันธ์เกื้อกูล

3.2.2 คุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วยตัวแปรย่อย 6 ตัวแปร คือ 1) ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ 2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุสมผล 5) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และ 6) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย วัฒนธรรมองค์การ ประกอบด้วย 1) วัฒนธรรมองค์การแบบสายการบังคับบัญชา 2) วัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว 3) วัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จ และ 4) วัฒนธรรมองค์การแบบสัมพันธ์เกื้อกูล จากการสังเคราะห์แนวคิดของ นาตยา เกตุสมบุญ [5] ; ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ [6] ; คาเมรอน และควิน (Cameron & Quinn) [7] และ ดาฟท์ (Daft) [8] และกรอบแนวคิดคุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ 2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุสมผล 5) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และ 6) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต [10] แสดงดังรูปที่ 1

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา

วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา

1. วัฒนธรรมองค์การแบบสายการบังคับบัญชา
2. วัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว
3. วัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จ
4. วัฒนธรรมองค์การแบบสัมพันธ์เกื้อกูล

คุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษา ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน

1. ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ
2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
3. ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ สมเหตุสมผล
5. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร
6. ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

5. สมมุติฐานการวิจัย

วัฒนธรรมองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวก กับคุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

6. วิธีดำเนินการวิจัย

6.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 188 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 127 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซ์และเมอร์แกน (Krejcie & Morgan) [11] ใช้วิธีสุ่ม

ตัวอย่าง แบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากจากกลุ่มตัวอย่าง (Lottery method) โดยการสุ่มแบบไม่แทนที่ เมื่อสุ่มหยิบสลากใบใดได้ไม่ต้องใส่กลับลงไปที่เดิม จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษาแห่งละ 1 คน จำนวน 127 คน และครูวิชาการสถานศึกษาละ 1 แห่ง จำนวน 127 คน รวมทั้งสิ้น 254 คน

6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้าง และพัฒนาขึ้นเพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำนวน 42 ข้อ ได้แก่ วัฒนธรรมแบบสายการบังคับบัญชา จำนวน 12 ข้อ วัฒนธรรมแบบปรับตัว จำนวน 12 ข้อ วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ จำนวน 9 ข้อ และวัฒนธรรมแบบสัมพันธ์เกื้อกูล จำนวน 9 ข้อ ซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item objective congruence :

IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0 และ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.96 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้

แบบบันทึกผลการประกันคุณภาพภายใน ด้านคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 2 จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 3 จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 4 จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ มาตรฐานที่ 5 จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ และ มาตรฐานที่ 6 จำนวน 4 ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีระดับคุณภาพ 5 ระดับ ดังนี้ 5 = ดีเยี่ยม 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ และ 1 = ปรับปรุง

6.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และ ข้อมูลผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ผู้วิจัยได้ขอข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. วัฒนธรรมองค์การแบบสายการบังคับบัญชา	4.34	0.32	มาก	3
2. วัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว	4.31	0.37	มาก	4
3. วัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จ	4.45	0.31	มาก	2
4. วัฒนธรรมองค์การแบบสัมพันธ์เกื้อกูล	4.59	0.35	มากที่สุด	1

จากตารางที่ 1 พบว่า วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ วัฒนธรรมองค์การแบบสัมพันธ์เกื้อกูล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ วัฒนธรรมองค์การแบบมุ่งผลสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และวัฒนธรรม

6.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา และคุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับคุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

7. สรุปผลการวิจัย

7.1 ผลการวิเคราะห์วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แสดงดังตารางที่ 1

องค์การที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัฒนธรรมองค์การแบบปรับตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

7.2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนคุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 จำแนกเป็นรายมาตรฐาน

คุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	ความหมาย	ลำดับ
มาตรฐาน 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ	4.81	0.29	ดีเยี่ยม	2
มาตรฐาน 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	4.86	0.28	ดีเยี่ยม	1
มาตรฐาน 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.43	0.57	ดีมาก	4
มาตรฐาน 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล	4.39	0.54	ดีมาก	5
มาตรฐาน 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	4.00	0.65	ดีมาก	6
มาตรฐาน 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	4.68	0.40	ดีเยี่ยม	3

จากตารางที่ 2 พบว่า คุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ และมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

7.3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับคุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับคุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

วัฒนธรรมองค์กร	คุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา						รวม
	มาตรฐานที่ 1	มาตรฐานที่ 2	มาตรฐานที่ 3	มาตรฐานที่ 4	มาตรฐานที่ 5	มาตรฐานที่ 6	
1. วัฒนธรรมแบบสายการบังคับบัญชา	.09	.02	.21*	.16*	.05	.07	.16*
2. วัฒนธรรมแบบปรับตัว	.06	-.03	.22*	.07	.01	.09	.12
3. วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ	.05	-.03	.21*	.11	-.04	.10	.11
4. วัฒนธรรมแบบสัมพันธ์เกื้อกูล	.05	-.09	.14	.07	.08	.06	.10

จากตารางที่ 3 พบว่า วัฒนธรรมองค์กรแบบสายการบังคับบัญชา มีความสัมพันธ์ทางบวก กับคุณภาพผู้เรียน

ที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ และวัฒนธรรมแบบปรับตัว วัฒนธรรม

แบบมุ่งผลสำเร็จ และวัฒนธรรมแบบสัมพันธ์เกื้อกูล ไม่มีความสัมพันธ์ กับคุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวม

8. อภิปรายผล

8.1 วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 ประเภทวัฒนธรรมองค์การแบบสัมพันธ์เกื้อกูล โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเนื่องมาจาก บุคลากรในสถานศึกษามีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด ดังนั้นองค์การลักษณะนี้จึงคล้ายกับครอบครัวขยายมากกว่าหน่วยทางธุรกิจ ลักษณะทั่วไปขององค์การที่มีวัฒนธรรมมุ่งสัมพันธ์เกื้อกูลคือ การทำงานเป็นทีม การมีแผนงานการมีส่วนร่วมให้กับบุคลากร ความผูกพันร่วมมือของบุคลากร ในองค์การที่มีวัฒนธรรมองค์การแบบนี้ มักจะมีกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมมาก รวมทั้งมีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ดี ทำให้พนักงานมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและจงรักภักดีต่อองค์การ สอดคล้องกับแนวคิดของ สมาพร ภูวิจิตร [12] กล่าวว่า วัฒนธรรมสัมพันธ์เกื้อกูลหรือวัฒนธรรมเครือญาติเป็นวัฒนธรรมที่ทำงานแบบยึดหยุ่นและอุปถัมภ์เอื้ออาทรต่อกันภายในองค์กรมีความรัก ความผูกพัน ทำให้เกิดความสุขในการปฏิบัติงานแบบเครือญาติ

8.2 คุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 อยู่ในระดับดีเยี่ยม โดยมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาส่วนใหญ่มีโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ที่มุ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสนำตนเองด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ รวมทั้งค่านิยมของคนไทย 12 ประการ โดยใช้หลักธรรมคำสอนของศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และเป็นโครงการที่ตอบสนองมาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน มฐ. 2 : ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 - 2.4 ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้นักเรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของการทำความดี ประพฤติดี เป็นที่ยอมรับของสังคม ก่อให้เกิดความรู้สึที่ดี มีความหวัง

และกำลังใจในการดำรงตนในฐานะนักเรียนที่มีคุณภาพ และเป็นเยาวชนที่ดีของประเทศชาติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหวัง อาลัยญาติ [13] เรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายการจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

8.3 วัฒนธรรมองค์การแบบสายการบังคับบัญชา มีความสัมพันธ์ทางบวก กับคุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมแบบสายการบังคับบัญชา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมระบบราชการ วัฒนธรรมการทำงานของระบบราชการมีสภาพแวดล้อมภายในองค์กรทำให้บุคลากรในองค์กรเกิดความมั่นคง ปฏิบัติงานตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับทำให้เกิดประสิทธิภาพการทำงานและความมั่นคงในการทำงาน ซึ่งอาจมีผลต่อการปฏิบัติงานบุคลากรในสถานศึกษาให้มีการพัฒนาผู้เรียนได้ แต่ก็อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน อาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ตัวผู้เรียนเอง ผู้ปกครอง ทรัพยากรในการบริหารอื่น ๆ งบประมาณ อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ชุมชน ฯลฯ ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนควรบริหารงานแบบบูรณาการคือทุกภาคส่วนควรพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

ส่วนวัฒนธรรมแบบปรับตัว วัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ และวัฒนธรรมแบบสัมพันธ์เกื้อกูล ไม่มีความสัมพันธ์ กับคุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อาจเป็นเพราะ ตัวแปรวัฒนธรรมองค์การมีลักษณะเป็นตัวแปรภายนอกที่ส่งผลทางอ้อมต่อคุณภาพผู้เรียนผ่านตัวแปรทางตรงอื่น ๆ เช่น การจัดการการเรียนรู้ของครู ความใส่ใจของนักเรียน เป็นต้น

9. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

9.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพผู้เรียนที่เป็นผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1

9.2 ควรศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลผ่านตัวแปรอื่น ๆ ไปยังคุณภาพผู้เรียน

10. เอกสารอ้างอิง

- [1] อัญชลี ธรรมะวิสิกุล, “การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา”, สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2559, สืบค้นจาก <https://panchalee.wordpress.com/2009/03/27/>.
- [2] จิตรประภา อัครบวร, สร้างคนสร้างผลงาน, เต่า, 2549.
- [3] มานิตย์ เมธานุภาพ, “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 2551.
- [4] ละคร เขียนขานาจ, “วัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30,” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2557.
- [5] นาดยา เกตุสมบุรณ์, การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2549.
- [6] ณัฐรุพันธ์ เขจรนนท์, พฤติกรรมองค์กร, ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2551.
- [7] Cameron, K.S. & Quinn, R.E., “Diagnosing and changing organizational culture : Based on the competing values framework,” Addison Wesley, 1999.
- [8] Daft, R.L., “Essentials of organization theory and design,” South-Western College, 2001.

- [9] สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1, สรุปผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2558, ผู้แต่ง, 2558.
- [10] สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, ผู้แต่ง, 2554.
- [11] Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., “Determining Sample Size for Research Activities”, Educational and Psychological Measurement, Vol.2, No.3, 1970, pp. 607-610.
- [12] สมภาพ ภูวิจิตร, “รูปแบบวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิภาพ,” วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, ปีที่ 9, ฉบับที่ 1, 2558, หน้า 73 - 77.
- [13] สมหวัง อาลัยญาติ, “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2,” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, 2551.